

ЖЕНСКИ СВЕТ.

ЛИСТ ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА.

ИЗЛАЗИ:

сваког 1. дана у месецу на целом табаку.

Цена је годишње 1 фор.; за Србију 2¹/₂ дин.
Рукописи и претплата шаљу се на уредништво.

У С К Р С.

То ми се вера у тешку слутњу слива?
Свецрњедане зар нам будућност скрива.
Зар није Ускре, зар није патњи крај?
Недеља страсна зар тако дуго траје,
Зар тако дуго мора да грехе каје
Предака својих садањи нараштај?
Ил су наши греси још тежи, још већи,
Ил смо сами криви нашој худој срећи?! . . .

Па што ми туга искрену радост мути,
К'о да ми срце тужну будућност слути?
Зар није Ускре, зар није патњи крај? —
Ускре нам дође, ал све сном мртвим спава:
Клонула снага; нема живота права.
Ил зар је живот тај вечни окршај?
Тек само кад-кад јави се зрачак бледи,
У мутној ноћи, да вечни мрак победи. —

*

Ускре нам дође! Спаситељ смрт победи;
К'о Бог се диже, к'о Бог свом оцу греди,
Искупив крвљу човештва тешки грех.
Па како слави светина незахвална
Свог Спаситеља? . . .
Чујете л' клетву, чујете л' злобни смех?
„Нема ни Бога, па одкуд божја сина?!
Лаж је то, коју луд за истину прима.“ —

Ускре нам дође! Ал где је љубав чиста,
Која у срцу невине деце блиста,
Где православље, где дух хришћански — где?
Разум нам лута по пучини бескрајној.
Презирућ' веру где тежи мети даљној.
Ал нема моћи — где срамно пропаде!
У грудма камен, — срцем га свет назива.
У ком се отров: мржња и пакост скрива. —

Ускре нам дође! Ал где су нам пастири,
Да смрве клицу, која се нагло шири;
Да шире светлост, да сеју љубав свуд.
Да дигну људство из премрачних низина.
К' познању Бога, до небесних висина.
Ил зар је вера и нада узалуд?
Зар никад неће у срцу човечанства
Ускренути славно идеја Хришћанства? . . .

*

За што ми туга искрену радост мути,
К'о да ми срце тужну будућност слути?
Зар није Ускре, зар није патњи крај? . . . . .
„Чуј како звона у божи храм те зову;
Чуј песму милу и славу Исусову!
Угуши тугу, угуши уздисај!
Веруј у Бога, надај се златној зори,
Онако твори, како ти савест збори“!!

Станко.

УСКРС У ПЕТРОГРАДУ.

Мама Србима је Ускре, као и Божић, велики празник, само што о Божићу има далеко више обичаја, који су везани с тим даном и који потсећају старо и младо, богато и убого на слатку успомену. За Ускре нас већ не везују толики обичаји и таке успомене а и пролећна сама природа мами нас више на поље, па се не умемо да

уживимо у ону тиху домаћу свечаност, која нас о Божићу обузима.

Код браће Руса је то нешто другачије. Они су и о Ускресу тек на прагу пролећа, па ваљда и та околност доприноси, да они Ускре свечанијим чином и већом славом проводе него ми.

Сваком је од нас већ познато, да Руси поште строжије но ми. Тамо неће нико у на-

роду за пуних 7 недеља дана поста окусити мрве меса. Чак и у палатама се строго пости прва и велика недеља. И сама војска мора бар две недеље дана постити и причестити се. Па и онда, кад је војска 1877—8. г. под зидовима Цариграда водила дане, морала је постити две недеље за ускршњи пост, ма да је у то доба завладала била у војсци грозница и врућица.

Преко целих поста се причешћује народ и не верујем, да остане непричешћен и један православан Рус у време ускршњег поста. Свештеници имају онда пуне руке посла, јер народ ревно тамо полази цркву и св. богослужење.

Велика недеља је најсвечаније доба, онда се не примају у вишим круговима ни најприснији домаћи пријатељи; млађи одбијају онда сваку посету реч'ма: „Господарица се моли богу!“

Пост се свршује у поноћи о Вел. Суботи, и онда су цркве већ пуне народа. Око $\frac{1}{2}$ 12 сати напуни се већ и она грдна и величанствена дворана царског зимњег дворца са достојанственицима и официрима, што се тамо у Петрограду налазе; па и са женским, које стоје у блиском одношају с царском породицом или иначе имају приступа у двору. За кратко време добије ова дворана величанствен вид. Очеvidци веле, да ма колико пута био човек у тој дворани у свечаним приликама, и ма колико гледао ову лепоту, ипак те драж она неће наситити, него ће те сваки пут задивити све већом красотом.

Дуж целе дворане те постављени су у галеријама у наоколо столови разним мрсним ђаконијама и осветљени стотинама светилника, тако, да чисто не мож да гледаш, све ти игра пред очима. Ова су јестива намењена за млађе у двору (послужитеље), којих има више стотина. Та маса разноврсног света, што се искупи тога вечера у тој дворани, не пази више у оној мери на степен господства као иначе. Слуга се измеша и пролази мимо прву господу и достојанственике без икакве укочености. Лајтнант пролази поред генерала као мимо себи равном. Чак и она парадна гарда, што је у дворани постављена, не пази више онако строго на салутирање, нити дочекује сваког генерала

са прописаним почастима, јер не би онда у оној гомили генерала, никад била мирна. Тек ванредно високим достојанственицима и онима, који су украшени орденима св. Андрије, одаје се прописана почаст.

Овде онде виде се у малим гомилицама искупљени војнички часници (официри), где прислушкују проглас од ког вишег официра, да се овај ил онај официр подигао у виши степен. —

Тачно у 12 сати крене се из дубљине овог дворца царска пратња дворској капели. Напред, као обично, иде велика поворка дворских фурира обучени све у црвеним капутима, за њима онда дуг низ златом искићених других дворјана од најнижих до највиших чиновна. На послетку цар Александар III. и царица Марија Федоровна. Цар, као обично што је, озбиљан, а царица са познатом својом љубазношћу и осмејкивањем поздрављају десно и лево све присутне, који се с особитим страхопоштовањем клањају царском пару. Одмах за царем и царицом иду министри и други државници, који су у служби. За овима долази велики кнез и престолонаследник са престолонаследницом Маријом Павловном. Говоре, да престолонаследник лицем много личи на свога предка Павла I. Омален је, и за то изгледа млађи но што јесте, али веле, да је врло слободан, оштроуман и да га са његове љубазности и предусретљивости, коју је од матере примио, свако заволе већ на први поглед. Особито воли војнички живот и од њега се и земља и народ многом добру нада. Садашњи цар и царица полагају особиту бригу за добро васпитање своје деце и у колико је мати блага и нежна у толико је опет отац озбиљан и умерено строг, те се хармонија у васпитању деце потпуно врши и попуњује. — За престолонаследником долазе остали кнезови и кнегиње, а овима опет следе дворске госпође и госпођице на челу са првом дворском госпођом кнегињом Кочубејком све у свечаном народном руском оделу: белом аљином са горњом огртачом од црвеног сомота, дугачким шлеповима; на главама у облику полумесеца накити од црвеног сомота (кофпуц „кокошник“) који је искићен с драгим камењем, а на раменима

имају све великим драгим камењем искривена почетна слова царичина.

Дворска капела није тако пространа, да у њој може стати сва пратња царска, те с тога многи одпрате царску породицу до врата црквених па се онда врате својим домовима, да проведу васкрсење у кругу своје породице.

Већ у поноћи су столови постављени у свим кућама разним мрсним јелом и врата су отворена за све пријатеље. У имућнијим кућама стоје тако по читаву недељу дана постављени столови и примају се гости. Побожније старешине и у вишим круговима неће да се омрсе, док прво не дође свештеник и не благослови јело.

Богослужење у дворској капели траје обично дуже, него у осталим храмовима, јер садањи цар не дозвољава никако скраћивање службе. У овој капели пева диван кор певача, у ком суделују први певачи и певачице са петроградске опере.

За време службе ове пуцају топови на граду. — У доба царице Катарине II. пуцано је у оваким приликама из највећих топова и од потреса тог попуцали су сви прозори на градској касарни те је командант града тога примао сваког ускреса из царске касе неку новчану накнаду за поправљање тих прозора. Тај, као и друге штетне обичаје, укинуо је садањи цар.

На крају службе изађе сам митрополит с крстом у руци на анвон, цар и остали клекну, а митрополит огласи трипут: „Христос воскрес!“ као и код нас, а присутни одговарају: „вајистину воскрес!“ Разлика је у Русији само та, што се по возгласу том љубе међу собом сви присутни и честитају једно другом празник. Цар се љуби прво с царицом и онда с децом и другим породичним члановима. Сутра дан љуби се цар и поздравља се и с другим достојанственицима, генералима па на послетку и с неколико стотина нижих официра, (каплара, стражамештера и др.) као представницима целе војске своје.

Приповеда се, да је цар Никола наишао тако на једног стражара Чивутина и поздравио га са: „Христос васкресе!“, а овај одговори: „Ваше Величанство, није васкресао.“ Цар зачуђено запита: „Ко

ти то каза?“ — „Мој рабинер.“ — Цар је онда видео, да је то Чивутин, па је казнио команданта, што је тога дана метнуо на стражу Чивутина и од то доба се пази, да о Ускресу само православни стоје на дворској стражи.

Међутим се поново напуни дворана зимње царске палате. Сад после службе дођу већ подигнути официри обучени у свом новом подигнутом чину и онда ту у дворани не видите дуго, него само грљење и љубљење, све док се цар и царица не појаве; тек онда се прекине то а цар иде редом па поздравља госте са: „Христос воскрес!“, а са свију страна му се одазива: „вајистину воскрес, Ваше Величанство!“

За сва три ускршња дана, иду пријатељи једно другом у кућу и честитају празнике, баш као што је код нас ушло било у обичај о „именданима“ или о новој години, па то се изврзло и у друго зло, јер ту се упуते и писмоноше, и фијакери, и фењерције и шегрти и бог те пита ко не, па траже своје напојнице за честитке.

Има још један обичај у Руса, што у нас нема о Ускресу. Тамо се тога благодана даривају поклонима деца и млађи. Царска кућа и просијачка купује поклоне, ма најмање, и носи деци. За то у Петрограду отворе тада тако звани „цветни вашар“ са ситнаријама и играчкама. На том вашару ври по 3—4 дана; ту ћете видети прву господу и паоре, где се гурају и погађају и траже играчке. Израчунали су, да се о том вашару пазари сваке године за по милијуна рубаља, а то је скоро један милијун форината, па то све оде на играчке и поклоне.

Народ простији, што живи у Петрограду, одлази највише у Исакову-цркву. Ту је занимљиво погледати. Хиљадама света стоји па сваки запалио воштаницу, а крај цркве с поља раширила се у великим гомилама по столовима разна јестива, што држе млађи из куће и чекају, да свештеник оноје и благослови јело после службе. По благослову свештеникову привати се и први пут после 7 недеља омрси се народ. Наравно, ту се изнесе по нешто и пића, па се народ ту као и они у двору грли

и љуби и честита једно другом празнике. Ово су обичаји налик на наше манастирске славе.

Осим ових црквених прослава приређују се на марсовом пољу у Петрограду и друге забаве, највише позоришне представе из руског народног живота.

Ускрс се слави целе светле недеље. За целу недељу дана не ради се ништа, само се ужива. На том марсовом пољу излазе дневно 30—40.000 људи те проводе време у јелу, пићу и другом уживању. Варош сама спреми за то време на том пољу дашчаре, да се могу у њима склонити напиту људи. И чудо, да се код толико пијаног света не дешавају никад

изгреди. Да је то међу Србима заведено, било би за цело и мртвих глава; ал Рус је врло питоме нарави, што више узме у главу, све је љубазнији, па за то валда и немају повода ни државне власти, да те обичаје закрађују ни да народ у том узнемирују.

Ми немамо нужде, да све ове обичаје присвајамо, особито оне, где се само троши, јер имамо свечарства и друге многе прилике, где у беспослици и уживању проводимо по више дана, по ипак могло би се наћи и ту по нешто, што би могли усвојити, те ми остављамо сваком да бира, одавде, што је добро и красно.

— р —

ДА НЕ ЗАРЕДИ НАСТУПНА ГРОЗНИЦА.

*„Напише се воде блашунине
Попадаше као орлушине.“*

(Народ. песма.)

1. Кад лети навали наступна грозница, те пообара и старо и младо, да је у свакој кући по два-три болесника, а све бледо и пунаво, може ли се онда рећи, да грозничава година није кужно доба? И ако не сатире баш као оне најтеже заразе, опет је грозница тешка болест и велика невоља.

2. Али има грозница, које баш и сатиру. Покошљица н. пр. може човека у брзо уморити, а и тролетница није тако блага. Па све да је како блага, кад за дуго не пусти, свлада човека тако, да већ није ни за живот ни за смрт. И од грознице се дакле треба бранити.

3. То свако зна, да наступна грозница није прилепчива. Од грозничава чељадета се, дакле, не мораш чувати: није кужно.

4. Наступна је грозница као нека запаха и леже се само у грозничавим крајевима. Да је не добијеш, тражи здравину а то ће рећи, суха, брдовита и каменита места с изворском водом.

5. Ако си везан за грозничаве крајеве па већ и натрусан, ти гледај, да бар лето проведеш на другој којој страни. Кад то хоћеш и можеш, учини још одмах ерана пролећа, док те није ухватила.

6. И свака година није једнака. Људи обично већ напред знају, кад ће бити грознице. Велики снегови, јаке пролетне кише и поплаве, па онда одмах за тим жестока летња припека маме грозницу. Таквих година ваља се особито пазити.

7. Кад већ зареди, живи онако, као кад ти прети која друга зараза т. ј. чувај се да сене преједеш (особито зеленим воћем, дудовима, краставцима и т. д.), да не озебеш и да се не премориш. Уредан живот најбоље брани од грознице.

8. Вода је опет понајглавнија. „Бунар вода свака грозничава“ каже наша песма, а то је донекле истина. Плитки бунари — особито ако су близу бара и мочари — не пију се. Жива вода је увек боља.

9. Клони се бара и мртвица, блата и подводних ливада — особито пред вече кад сунце седа. Баш ако те прешан посао занесе на така места, свршуј га што брже, да за сунца отуда умакнеш.

10. У барама се не треба купати, а и барска риба нија здрава.

11. Кућа се често проветрава само не пред вече и кад дува ветар са барске стране. Док је сунце још јако могу једнако прозори отворени бити, а ноћу их је добро застрти густом мрежом или танком тканином као оно од комараца.

12. Чим те ухвати наступна грозница, не оклевај а и не штеди, него одмах

тражи помоћи. Што ћеш дати лекару и за лек надокнадићеш стоструко, ако не будеш болестан лежао за време летине.

13. Подраст и далак (пљашталица) не долази од лекова (хинина), него баш од саме грознице. Натече слезина, па док се она не поврати, све си натрусан.

14. Ко за дуго не може да се опрости грознице, него је већ изболео, пребледно или подбухно, мора тражити здравину. Ако се упусти, ни лекови му не ће помоћи: куњаће, вехнуће, све више и више док се не излеже што друго. Гдекада наиће на грозничаву и водена болест (дебела).

15. Грозничави крајеви дају се и излечити. Ваља их мало по мало сасушувати, те засађивати, па ето на скоро здравине.

16. Баре и мртвице сасушују се прокопима, једецима и јарковима. Вода се изведе било на усеве, било у јеже, потоке и реке.

17. Слатине и пишталине најбоље је дрвима засадити. Брзо суше она дрва, која нагло расту. Где то не иде може се засипати.

18. Мртав рукавац од које реке ваља прокопати или засути, да или одилази или усахне.

19. Ако река плави, дижу се насипи, бране и гатови.

20. Обале бара, мртвица, рукаваца и река ваља неговати и чистити. На та места не сме се смет и ђубре извозити.

21. Што се од воде отме, најбоље је преоравати (и том приликом завлада грозница) и засађивати било за њиву, ливаду или шуму.

22. У грозничавим крајевима копају се дубоки бунари (до друге воде). Свако место треба да има бар толико воде из тих бунара, колико попије.

23. Што не може учинити једна општина, то учине њих неколико заједно. Труд и трошак им се увек исплати. Опросте тешке болести, која их мори, кад је најтежи посао, а исушивањем добију још и земље.

24. И виша власт иде општинама на руку, кад се око тога заузму. Где су општине слабе и оскудне, моли се државна помоћ.

25. У грозничавим крајевима легу се и друге кужне болести лакше, но у здравима. И за то их треба лечити.

26. „Човечија рука брегове ваља.“ Човек учини од пустиње рај, а од раја пустињу. И наши крајеви не би морали толико боловати, да народ својски прегне. „Без муке се пшма не испоја, без муке се сабља не сакова“.

„Свака болест па и наступна грозница бежи из крајева, кад јој рало и мошника, сри и коса нигде не дају мира. Где се долином шаласа усев, зелени ливада вошњак и гај, а висовима штере виноград и жуји шума, где се шреби шрска, рогос, шали и сипа шу нема грозничавих и далачливих.“

ГДЕ ЈЕ СРЕЋА.

Весила сам се код моје другарице, говорисмо баш о срећи, и у разговору том сети се она, да је ово дапа читала у неким немачким старијим новинама једно писмо управљено на срећу. „Можда ћете интересовати“, рече, „да га и сама чујеш.“ Потражи мало и изнесе једне немачке новине, па поче из њих да чита писмо, које од прилике овако гласи:

„Срећо! лепа, златна срећо! Ти божанско биће, где си? Летиш ли зар с вечерњи облаци више светова и смешиш се отуда на људско срце, које толико

жуди за тобом; носе ли те ветрови кроз густо грање шумског дрвећа, или пливаш таласима непрегледног мора? Станујеш ли у небесима као безсмртно биће или почиваш у срцима бедних људи, па гинеш у тузи, што је твоје доба прошло? — О, срећо! ја сам те тражила, кад сам још дете била, тражила далеко иза шума, које сам протрчавала пратећи глас кукавице, што ме тамо мамљаше и завараваше! пролазила сам широке густе шуме, што су тек по који сунчани зрачак пропуштале на свој зелени застирачи дошла сам опет на поруб њен видела отворен, широк свет — али

тебе срећо не! Тражила сам те годинама кад већ нисам више дете била, тражила сам те с чежњом, коју не могу исказати. Пробуди се и љубав у срцу ми и ја клицаше од радости, мишљах, да сам те нашла. Али се преварих у теби, јер ти не можеш усрећити стално и дуго добре и истините људе, него их усрећиш да их тим јаче и даље можеш бацити у јад, јер оно, што сам љубила, одузе ми смрт и кад пребројим оне срећне тренутке и упоредим са јадима, што ме задесише, губе се они срећни дани у множини задњих невоља.

За тим сам, остала усамљена, сирота нисам се, онако млада, ко што сам била, баш ничему надала. И кад сам тако погледала у прошлост, мислила сам: а да није оно још најлепше доба било, кад се нисам ничему надала!

По том ме нападне љута бољетица, свали ме у постељу и смрт већ узмахи-ваше косом својом, да ме покоси, али нисам ни толико сретна била да ме посече и понесе.

За дугим низом мрачних дана озари опет сунчани зрачак моје дане и поче ми светлити на путу напреднијег живота.

Што богатство може пружити то је у мојим рукама било; знала сам, шта је бити поштован, уважен; али се срећна опет нисам осећала.

У богатству и поштовању осећала сам се ипак сирота и усамљена, јер док сам ја плувала у том изобиљу, донде се за поруб моје аљине повлачила злоба и завист, бестидно оговарање пунило ми је уши, а ниска пакост окаљала је и оно мало чистине, што је још остало на слици мога света.

Истина, ја сам ходала по кадифи, наслањала своју уморну главицу на свилене душеке; мраз и снег бадава су облетали моје дворе и кад је које сирото долазило и запрсило милост, могла сам га утешити и обдарено се враћало дому своме. То је било красно, утешно, али ипак пуна срећа није се ни ту појавила.

И кад ми ко ласкаше, да сам лепа, паметна, да очима светлост ширим а осмејком радост стварам, и могла сам нешто и веровати, па бити горда и поносна, али ни то није потпуна срећа.

Повукла сам се опет од света и остала у самоћи. Певала сам као тица слободна у зраку, певала сам самој себи, али моја песма није била песма среће, она је била само чежња и нада, која пролази, као и дани у животу. Еда ли ме људи разумеју? слабо ме се тицало!

Али не могу себи да одолим, тежња ме вуче к теби срећо и ја ти шаљем овај срдачан поздрав и молим, да ми још једном дођеш у свој снази и лепоти својој, али да ме онда не оставиш још беднију. Немој тога чинити, јер ја сам много страдала, па не могу више поднети твоје ударце. Већ ми дођи тако, да стално останеш код мене, да у твоја наручја и умрем. О, како би то красно било! Дођи ми, ти златна срећо — нада те дозива а благослов прати. Дођи ми још једном!“

Матилда.

„Ово је писмо спустила Матилда у море, баш кад се возила у Хелголанд. Вали га донели на обалу и непозната га рука дохвати, прочита и напише на њ овај одговор:“

„Срећо! ти си лакрдија, лудо дете! Ако је човек тек мало уштроумнији, не тражи те, јер те зна, ко си. Ја сам већ неколико пута покушавао, да те ухватим, баш онда, кад си као светла духовна слика лебдила души мојој; али кад сам се хтео прстима дотаћи тебе, твоје магловите одеће, изчезе ми, и кад ја загледа у шаку, видех у њој рој мушица, место лепе среће. Сад те више и не тражим, јер си ти дете случаја и уображења; ти мамиш људе, па их остављаш у превари. Са таким варалицама нећу да се пријатељим; ал ти се из далека клањам и с усхићењем посматрам као највећу и најтајанствију машту човечије душе.“

Кад другарица прочитала оба ова писма, запитаће ме: „е да ли и ја, као ова Матилда, сматрам, да нема среће у свету, или, — да као овај непознати у одговору свом — држим, да је срећа као лудо, загонетно, дете, или каква опсена, што се за час појави, па изчезне, или какво најсавршеније биће човечије маште?“

Ја јој ово одговорим на њено радо-знало питање:

„До душе у овим писмима има много

истине, али ја сматрам, да је срећа сасвим друго нешто. Писци ових писама, па и већи део света, ужива срећу, али ју не познају, не цене, не уважавају, не уму да је схвате па да ју и присвоје. Ево да се јасније изразим, и да уједно и ја одговорим Матилди на њено писамце, којим је тражила срећу. —

Сујетно, нерасудно девојче, где тражи срећу? Где ју мисли наћи? Како је залутала! Она тражи срећу, по највишим регионима ваздушног царства, на дну мора и на површини његових сребрних вала, на врху брега и у низи његових гребена, у пространим шумама, дивним ливадама и цветним баштама; она ју тражи у највишим круговима друштвеним, по палатама, у богатству, хвали се, како је газила по сомоту, спавала у свици, занета са својом лепотом, украшена мудрошћу и добротом, била је поштована и уважена, могла је и добра чинити и друге усрећити, па ипак није била потпуно срећна. Зар ти мислиш, да је срећа нека ствар, која се може опишати, видети, ухватити или можда и купити?! (О, тешко би онда било сиромасима!). Ал срећа је, драга моја, само осећај, баш, као и туга, бол, радост, брига, у које човек случајевима пада а које, већим делом, сам човек себи навуче и ствара. Сви ти осећаји, као и срећа, коју је та Матилда по васиони тражила, почитају у срцу људи, а које ти, и сваки други већим делом по твојој вољи можеш створити, наравно, ако се само *оно хоће што се може*.

Ти не верујеш, ето видим ти на осмеху! — Питаш ме како је могуће, да човек сам себи створи срећу? Ево да ти кажем: *Буди задовољна!*

Чисто видим, како ме исмеваш и поругљиво питаш; а какво задовољство, шта ћу с њиме? Како може разуман човек са свачим задовољан бити?

Ал ја ћу ипак и на то да ти одговорим.

И задовољство је тек осећај (чуство) али осећање је то најскромније од свију других, најбезазленије, оно нема других тежња, ван само себе да умири; оно почиња дубоко у срцу човечијем и може се сматрати као највише, најбоље и најузвишеније чуство, које скрива у себи све

друге врлине човечије душе. За то буди задовољна, па си и срећна; и срећа је тек плод задовољства. Буди задовољна с оним што имаш, јер све добро у једанпут није још нико имао.

Ако си предузела што да изведеш, ради свом снагом да постигнеш то, ну ако ипак не постигнеш, мисли, да си хтела, а ниси могла, те за то ипак буди и с тим задовољна.

Ако си, друго, сирота и мучиш се тешким послом, а ти помисли на друга добра што имаш да уживаш, на твоје здравље, на твоје мјле, што су око тебе, на добре родитеље, на твог честитог војна, твоју слатку дечицу, на искрене пријатеље, што те окружавају, на сестре, браћу ил оданог заручника, па ћеш се одмах задовољити судбом својом.

Јеси ли богата, а ти чини добро и усрећавај друге, па ћеш и ти срећна и задовољна бити тим, што си кадра друге усрећити. Кад чиниш, чини од свег срца, па ће ти с тим слаће бити!

Шта ја видим, ти си, друго, узбуђена, и чисто видим, да ме питаш:

Јест, све би то красно било и човек би се могао задовољити, кад би увек све тако остало; ал шта ћемо кад нам смрт, злоба, пакост отргне и оно, што нам је најмилије, што нам је најближе и кад у таким тренутцима, руке кршимо и јадамо за оним, што је ненакнадимо, што се никад више добити не може, зар и онда да се задовољимо? И зар не би онда ја била најниже створење, за осуду, за презрење, кад би то могла равнодушно гледати и сносити?!

Но умири се сирота душо! Ретки су то случајеви, да човек све на једанпут изгуби; а ко ти опет саветује, да то све равнодушно гледиш, па и највећу беду и невољу немарно сносиш? Жали ти драга моја, свом душом туге твоје, плачи и одоли болу своме: али се и умири и утеши с поуздањем у Бога и вером у његову добру вољу и неизмерну милост и с мислима, да је тако морало бити. На тај начин ћеш се умирити у сваком положају живота свога, у том ћеш се утешити и с тим задовољство па и срећу наћи.

Телмшвар 1888. по немачком

Јелена Ј.

Л И С Т И Њ И

ИЗ ПРОСВЕТЕ:

Учитељска школа у Гор. Карловцу. Управа ове школе издала је ово дана јаван извештај о тој школи за прошлу школ. 1886/7. годину, из ког дознајемо, да је те године било уписано у тој школи 24 приправника и 12 приправница, свега 36, а довршило је годину 35. У најстаријем III. разреду било је 9 приправника и 4 приправнице; од приправника оспособљени су 6 с одликом а 3 с првим редом; а од приправница 2 с одликом 3 с првим редом. Ово је врло лепа појава и ми се радујемо томе и честитамо народу и општини, који те примерне ученике и ученице добије за учитеље, јер који су тако марљиви били у школи, биће још бољи као учитељи.

Вера у Руса. Како Руси држе здраво на веру и цркву, види се отуда, што је главно војно заповедништво у Петрограду издало заповест, да се сви официри и војници имају причестити за време ускршњег поста без разлике вероисповести. Највиши официри причешћују се с простим војницима заједно.

ЗА ДОМАЋИЦЕ:

Прве да изгониш из лонца с цвећем. Баштовани су за то пронашли врло јевтино и добро средство. Узели су и искували су у води обичан кестен, па су онда с том водом заливали лонце с цвећем, наравно излађеном водом. То цвећу ништа не шкоди, а чим се тим залије лонац, први излазе из земље и спуштају се преко лонца доле. То је и за тај случај добро, што се тако с том водом заливано цвеће може слободно оставити преко лета у башти ил авлији, а да се не боји човек, да ће у њега црви ући.

Обичне глисте и други црви излазе из лонца, где је цвеће, чим се залију водом, у коју је растопљено мало канфора. Њи треба покупити, па одбацити, јер није осведочено да канфор те животињице и тамани, зна се само да биљу ништа не шкоди.

Сапуница за ђубрење воћа. Да се узима за добро ђубре у воћњаку чађ, пепео, прашина што се изчисти, то је већ познато, али да се за то и сапуница од прања рубља узима као добро средство тек је у новије доба примљено. У сапуници има истопљене масти и соли, а ово

је све добро и пружа хране дрвету. Осим тога убија ова љутина многи гад, који се коти у земљи око дрвета и његових жила. Ово се средство може у свако доба године употребити.

Земљу за цвеће не ваља просејавати и здраво дробити, јер после не може земља да се заливаљем споји, те брзо се суши и не може довољно жила да храни.

Храна за кџсове. Најбоља је храна за кџсове протруле јабуке и крушке; а узимају радо и љуске и срце од овог воћа. Они једу и оно, што о ручку преостаје, али на то се купе и пси и мачке, па могу лако и тицу утаманити, а на воће нејду пси и мачке.

Како да се одржи риба дуго жива без воде. Накваси земљичке ил хлеба у ракију, па метни риби у уста. Тако ће остати данима жива и мож ју пренашати живу на читаве дане хода.

Како се штеди обућа. Уље од рицинуса је практички опробано и за најбоље средство потврђено чиме се кожа од обуће најдуже одржати може и чиме се кожа тако збије, да не пропушта влагу, јер овај зејтин не само да брзо и лако затвори празнине на кожи, него је учини још меком и гинком. Ђонове од нових обућа ваља увек мазати с топлим ланеним зејтином, а горњу кожу толико мазати с топлим рицинским зејтином, докле год упија кожа зејтин. Тако ће обућа бити и постојанија и неће пуштати воду и влагу. Ђон с ланеним зејтином нарибан носиће двапут толико, колико онај ђон, који се не маже овим зејтином.

За мазање коже и обуће у влажно и кишовито доба препоручује се као опробано средство ово: Узми 1 кл. гр. обичног кућевног сапуна, 1 клгр. гуми-арабике па нека се то кува у 4 клгр. воде док се не истопа обоје. Онда се у то дометне 8 клгр. рибње масти и толико чађи и изгорене кости једно и друго подједнако, (т. ј. 4 клгр. једног, а 4 другог) и меша се толико, док не поцрпи сасвим и незгусне се.

Зеље као храна за живину. Како с пролећем и зеље приспева, препоручују живинари, да се живина дневно храни са зељем, јер ће то, веле, најбоље одржати живину здраву, па онда ће и носити више јаја. За младе кокоши, које први пут проносе, препоручују, да хране свако јутро куваним изгњеченим кромпиром, ситно исеченим

месом, или топлом мекињом, која ваља да се као тесто начини и мало осоли. У вече се храни живина зрневљем, а најбоље јечмом.

Немојте се дати варати. У Будапешти добије дозволу једно друштво, да од разних кафа прави фабрички добру и јефтину кафу. Али су варали. Они су из разних и нездравих материја састављали неку смесу и дали јој само мирис од кафе, па продавали то највише по Босни и по Србији у цаћиће од 5 клогр. по 1 ф 30 н. цак; ал се свет брзо уверио, јер се побољевао, да то није права кафа, те су тужили то друштво и сад власт води истрагу. Чувајте се дакле тих варалица, што хоће да вам по јевтине новце, ал по скупо здравље натурују којекакве прављене ствари.

ЗАРАД ЗДРАВЉА.

Афоризми Од Др. М. Ј. Б.

Хајте, људи, санку хајте!

Лака нојца на крилима

Лети свима уморнима,

Да их слатко успављује,

Да им јаде ублажује,

Да им даде нову снагу —

Подари им нову моћ. —

Лаку ноћ! Т. Кернер.

Чистоћа је једна тоалета старости.

Гђа Некер.

Кога сунце види ујутру неумивена, осам му је дана назатка. Нар. веровање.

Ми старимо поглавито кожом. Бушард.

Стазом старости корача се брзо.

Шара Дидије.

Хаљина и навика — одело и нарав.

Е. Дешанел.

И длака баца сен. Мухамед.

Веселяк прескаче гроб. Ј. М. Вебер.

Ко одмах не устане чим се пробуди, тај не разуме шта му природа каже. Хипел.

Што је мољац у одећи, а црв у дрвету, то је туга у срцу. Соломун.

Кртола (кромпир) је највећа варалица, којом људи свој желудац обмањују. М. Јокај.

Човек мало треба, а природа је богата животом. Фр. Шилер.

Женидба је света. Нар. посл.

Желудац је насилник, али иште да га послушне руке дворе. Валд. Сонтаг.

Тешко греше родитељи против душевног и телесног здравља свога порода кад се отимају, да своју децу што пре покажу као госпо-

ду и даме, те им дозвољавају да учествују у таким уживањима, која млад свет нити може оценити, ни разумети, него се њима само дражи.

Др. Фр. П. Хасе.

Гладно око сна нема. Нар. посл.

У бесна вука голем скок, ал' кратак век.

Нар. посл.

Иште се цео живот, да научимо живити, и — чему ћеш се зацело чудити — да научимо умрети. Сенски.

Затварај уста (т. ј. диши на нос), да спасеш живот. Енгл. посл.

Само неваљалом човеку је једино благо живот. Фр. Шилер.

Као што оцат позлеђује рану, а дим вређа очи, тако упропашћује душу свака телесна страст. Соломун.

Две прве чињеице у држави су мати (дојиља) и учитељ. В. Иго.

За дете је само један једини зачин — шећер. Мишел Леви.

Ура пићу цени (т. ј. ред у оброцима).

Нар. посл.

Глад једе снагу.

Нем. посл.

У коју кућу не улази светлост, улази лекар. Талиј. посл.

Колико деце уђе у школу румено, здраво и весело, а изађе жуто, погубљено и болешљиво, а то само с тога, што се у школи није пазило на гигијену; што је учитељ знао латински, а није знао шта су плућа. П. Мантагаца.

Живот је оно блажено здравље, што претвара сваки час у радост. Балзак.

У нас је увек сувише намештаја а ретко кад довољно ваздуха. Фонсагрив.

Ко купус сади и крмачу храни, не боји се глади. Нар. посл.

По том мњењу је побољшање здравља у народу друштвена задаћа, коју ваља понајпре решити, и која треба да највећма занима свакога државника и политичара ма које странке. Добри станови, чиста и здрава вода, непокварена храна и свеж ваздух су услови, којима ваља потпомагати благостање и угодност човека. И опет кажем: здравствено питање надмаша по својој важности сва друга питања, и практичном државнику не сме ни једно бити важније. Не може се сувише и довољно одлучно нагласити, да се здравствене прилике свакога народа морају понајпре у обзир узети, ако се ради о величини и важности његовој. Ако попис становништва у којој земљи покаже назадак у броју,

или само ако се покаже назадак у средњој висини мушкараца, може се поуздано у напред рећи, да ће тај народ своју историјску будућност постепено губити, док га са свим нестане. Морам с тога изрично поновити, да здравствено питање далеко премаша сва друга питања, којима се државни интерес бави. Ви морате признати, да величина ове земље у првом реду зависи од физичког развоја њених становника, и да све, што се чини ради побољшања здравственог, постаје основа величанству и сјају нашега народа.

Дизрајели

(Из једног његовог говора на митингу у Манчестру.)

Јачи корачи Нар. посл.

Чудиш се колико има различних болести!
А изброј наше куваре. . . . Колико људи гледамо, где се ужурбали ради једног желуца.

Сенека.

А што сам блећан, преблећан,
Многе сам школе учио. Нар. посл.

Са одраслом генерацијом није велике фајде почињати ни у телесним, ни у душевним питањима; ни у питањима укуса и характера. Али будите мудри те почитите из малена, па ће ићи.

Гете.

Нема ни рђава биља ни рђавих људи. Они се само рђаво однегују.

В. Иго.

Без здравља нема богатства. Нар. посл.

Више је њих заклала чаша, него сабља.

Нар. посл.

Ништа не допире тако брзо и тако дубоко до срца као ваздух, што га дишемо.

Сондерегер.

Против промрзлих отока на ногама и т. д. узимају истучена или нарибана црна лука на лече болове те. Неки Немац препоручује за такве болове као најбоље средство, да се паре ноге у оној води у којој је врио кромпир. Он вели, да су стотинама њих то просто средство употребљавали и лако се излечили тих болова.

Р А З Н О.

Беседа с играчком

Други дан ускреса, 25. априла (7. маја) о. г. приредила је добротворна задруга Српкиња Новосаткиња у корист погорелих Кикинђана беседу с играчком уз суделовање војничке петроварадинске 70. филиповићеве пуковније и госпођица: Милке и Ленке Дунђерске, Виде Ђ. Вукичевића и Виде Варађанина. Војничка капела отворила је беседу с увертиром из опере

„Вилхелма Тела“ од Росини-ја а завршила је са славенским песмама од Шуберта. Познато је и ширим круговима, да ова капела лепо и прецизно свира, а овом је приликом са своје савршене технике задивила публику. После прве свирке одпевала је гђица Милка Дунђерска песму: „Краљ Тулски“ од Гунод-а, а по том одмах „Aufenthalt“ од Шуберта, обе песме тако складно и вешто, да би задовољила, — као што је потпуно и задовољила присутне — и прве мајсторе ове струке Трећи је комад свирала гђица Вида Варађанина „Hochzeitmarsch und Elfenreigen“ из менделсонова „Sommernachts-traum а“ од Ф. Листа. Стручњаци ове врсте вештине казују, да је то врло тежак комад и да га је гђица Вида ипак потпуно савладала и лако и добро одсвирала. Да је публика задовољна била, види се и отуда, што је изазвала гђицу Виду и она је на то одсвирала још „Праг је ово“ од Др. Ј. Пачуа. За овом Видом изишла је гђица Вида Ђ. Вукичевића и декламовала је „Ускрс у пећској патријаршији“, црногорско даворије. Мисли се, да је то састав самог оца г. Ђуре Вукичевића, јер нит' нама нит' је нашим посвећенијим литератима познат овај комад; али можемо и писцу и декламаторци честитати, првом на сходном и лепом саставу а другој на вештачкој и живој декламацији. Беседу је, мимо војничке капеле, завршила песмама: „Ожиданије“ од С. Донаурова и „Loreley“ од Листа, гђица Ленка Дунђерска. Гђица Ленка је својом вештом песмом и својим громким а притом чистим, углађеним и извешбаним гласом заиста потврдила онај у публици напред разнешени глас, да је то *Дунђерсково вече*. Гђица Ленка је тако очарала публику последњом песмом, да је изазвана морала отпевати и „Булић“ од Толингера. Публика је у свему тако задовољна и усхићена, да је од реда свако само честитало и хвалило наше ове суделачице. Велико признање пожњела је и гђа А. Михалзен из Будапеште, једно својом лепом пратњом песама, а друго својом вештином у учењу песама, које се у довољној мери показало на овим двома њеним ученицама гђицама Милки и Ленки Дунђерсковој. И публика је наградила труд суделачица, јер је била и многобројна, покрај свег тога, што је ово први пут било, како ова задруга постоји да се није лично ишло и позивало на забаву, а притом врло одабрана, и што је већ ретка појава, да је необично јако помложена била са страним несрпским елемен-

том, Било је нашег света и из даљих крајева, а особито из Србије. Велика школа била је за ступљена са своја три члана: г. г. Јованом Бошковићем, Ђ. Миловановићем и В. Карићем. Било је земунаца, ковинаца, сентомашана, румљана, жабаљчана, футожана, срп. бечејаца, бајаца, панчеваца и др.

За овим моралним успехом није заостао ни материјалан. Како смо извештени, утекло је које од улазница, које од добровољних прилога из места и са стране до сад близу на 500 форината, и претеће око 300 фор. чисте хасне.

Ова ће забава оставити задрузи нашој леп и поносан глас, публици трајну, а суделачицама, па и оном лепом венцу мушких редицеља милу успомену, погорелим кикинђанима пак знатну потпору.

Дело ово покренула је наша поштована чланица и бивша заслужна и прва начелница задружна гђа Софија Дувђерска, која је покрај тога улагала и морална труда и материјалне жртве и која за ово племенито дело заслужује свако признање и поштовање. Живела!

Светосавска бесједа у Мостару испала је и ове године у сваком погледу врло сјајно. Прихода је пало 3047 фор. 50 н. а трошка је било 507 ф. 50 н., те према томе износи чист приход 2540 фор. Кад се овоме чистоме приходу приброји прошлогодишњи, онда фонд за потпомагање сиромашне школске деце износи 4540 фор. који је уз 10% сигурно капитализиран.

Одбор.

Г. Живко А. Шокорац досадањи уредник листа Женског Друштва „Домаћице“ дао је оставку на уредништву тога листа из здравствених обзира, а примио је уредништво професор учитељске школе београдске г. Бор. Б. Тодоровић.

Изложба царице Марије Терезије отворила се у Бечу 4. априла о г. у дворани аустријског музеа. Ова изложба биће верна слика вештачког производа из доба Марије Терезије. У изложби тој учествују прве аристократе аустријске и угарске са својим богатим и вештачким производима из тог доба, а посећује изложбу сваки дан више од 10.000 посетилаца.

Босанке у Бечу. У последње доба отишле су 4 Српкиње Босанкиње у Беч у једну фабрику, да уче тамо вештачки ткати простираче; босанска влада их је упутила у стан код госпође Јелене Илијке, која им тумачи ствари на српски. Од њих две су удовице из Сребрнице (Вујана Аврамовићка и Стоја Остојићка) и две девојке из Шамца (Мара Николићева и Анђа Марјановићева). Ово је леп знак пробуђене свести у тамошњих наших Српкиња.

Наполеон и мода. Наполеон је страшно мрзио, кад се издају новци на помодне ствари. Једном дозна он, да је царица Јозефина за 4 недеље дана купила 38 шевира. То га је тако озлоједило, да је изненада рунио у собу царичину и затекао баш модискињу са шеширима код царице. На то је тако љутит био, да је испсовао царицу тако, да је све плакала, а модискињу је дао затворити.

Човечија висина и тежина. Професор Брока у својој књизи под горњим насловом вели, да по његовом рачуну правилно израшћени човек толико килограма тежи, колико је центиметара висок, мање један метар, т. ј. кад се од целе висине човечије одузме један метар, па колико центиметара остаје. На пример, ако је човек висок 1 метар и 75 цм., онда је исти човек тежак 75 килогр. Ако је тежи или лакши од тога: онда је или сувише дебео или сувише слаб.

РАД ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА.

I.

Новосаткиња.

Записник ванредне седнице одбора добротворне задруге Српкиња Новосаткиња држане $\frac{3}{15}$ априла 1888.

Председава: Јулка Радовановићка начелница;

Бележи: Арк. Варађанин перовођа.

Присутне су; Христина пл. Новићка подначелница, Соф. Јефтићка благајкиња, даље одборкиње: Љубица Димовићка, Јулка Политова, Пава Георгијевићка, Катинка Христићка, Марија М. Јовановићка, Пава Живановићка, Соф. Бипарићка и прегледачице: Софија Пушибрка. Као гошћа гђа Савка Суботићка из Земуна задругарка.

бр. 41. Председница извешћује, да се на јаван позив ове задруге, — што је у смислу закључка овог одбора под бр. 38. издат за прикупљање прилога на погореле Кикинђане, — врло слабо одазива публика, те је председница с перовођем у интересу саме те племените цели пошла лично да купи прилоге те; али је при том приметила, да је то теретан и врло немио посао, а слушала је са више страна, да би најпробитачније било, да се на ту цел приреди једна забава; а на то ју особито ободравала и сваку помоћ обрела чланица ове задруге гђа Соф. Дунђерска. На таке изјаве престала је с перовођем купити прилоге и сазвала је ову ванредну седницу, да чује у том погледу мњење одбора, јер и сама увиђа, да би тај начин био најцелисходнији за прикупљање прилога за погорелце.

После кратког говора — Усвоји се једногласно, да се у корист Кикинђана погорелих приреди једна беседа с играчком други дан укрса т. ј. 25. априла (7. маја) о. г. код „Јелисавете“ и да се за суделовање позову обе ћерке гђе Софије Дунђерске гђица Милка и Ленка, даље гђица Вида Вукичевићева и Вида Варађанова. Даље се овлашћује начелница, благајкиња и перовођа, да по потреби позову у име ове задруге и друге особе на суделовање за које знају да би радом и вештином својом подигли углед забави и друштву овом. Улазнице нека буду само особне по 1ф.

II.

Суботичкиња.

Записник одборске седнице „Добротворне задруге Српкиња“ у Суботици 18. фебруара 1888. држане.

Председава: Е. Мучалова.

Бележи: Ђорђе Гојковић.

Присутни: Довољан број чланица.

Бр. 1 Позив женске задруге сегединске на беседу, коју приређује 5. (17.) марта о. г. — узима се на знање.

Бр. 2. Чита се рачун од беседе, што ју је ова задруга 2. (14.) фебруара о. г. приредила; по томе целокупан приход са добровољним прилозима износи 481 ф. 40 о. а расход 315 фор. 65 н. чист доходак: 165 фор. 75 н. — Узима се на повољно знање.

Бр. 3. Подпредседница Е. Мучалова предлаже, да се како певачкој дружини суботичкој, тако и свима онима који су имали доброту суделовати на беседи, или јавна захвала искаже,

или свима посебно да се писмено благодари. — Закључено: свима суделачима и суделачицама путем „Заставе“ јавно се захвалити, а певачкој дружини још и особено писмено.

Бр. 4. Поводом овако повољног резултата беседе, подпредседница предлаже, да се даде милостиња оним сиротама, које су и лане пред Божић обдарене. Предлог овај прима се и одређује из задружне благајне: М. Керовићевој, Н. Димитријевићки, Кат. Максимовићевој, Јуци Јозановој, Јули Филећаској, и Марији Крњ. Пушкашевој рођ. Рајићки свакој по 2 фор.

Бр. 5. Председница предлаже, да се на страну ове задруге купе две деонице новоустановљене пучке штедионице, пошто има изгледа да ће те акције више прихода доносити, него толико новца у штедионици. — Пошто решавање у овом предмету не спада у надлежност одбора, питање о купу деонице поднеће се главној скупштини с препоруком.

Бр. 6. Председница пријављује г.г. Криту Петровићку и Марију Међанску, које су раде, да као чланице ступе у задругу. — Обе госпође једногласно примају се за чланице и имају се у дотични списак увести.

Бр. 7. „Женски Свет“, који је досад задруга у пет примерака примала — у будуће задржава се само два примерка и то један за задружну архиву, а други за српску женску школу.

Записник одборске седнице „Добротворне задруге Српкиња“ у Суботици 23. марта 1888. држане.

Председава: г. Марија Коларићка.

Бележи: Ђорђе Гојковић.

Присутни: Довољан број чланица.

Бр. 8. Добротворна женска задруга у В. Кикинди из седнице одбора од 18. марта т. г. а услед нечувене пожарне катастрофе, која је 17. марта о. г. уништила 300 домова и довела више стотина српских породица до просјачког штапа, позива ову задругу, да за те погореле страдалнике в, кикиндске како од своје стране одреди извештан прилог, тако и да покрене скупљање добровољних прилога у грађанству — у новцу, храни, оделу и намештају, те да прилоге и дарове те упути на адресу председнице добротворне женске задруге в. кикиндске. — Од стране ове задруге одређује се помоћ од 20 фор.; осим тога скупљање добровољних прилога и дарова, за које се примају г.г. Еми.

лија Мучалова и Олга Коларићева, а и дописом умолити правосл. црквену општину суботичку, да задругу у том милосрдном подухећу потпомогне тим, што ће јој ставити на расположење своја два послужитеља, који ће скупљати и доносити храну, одело и намештаје.

Бр. 9. Поведе се питање о том, да ли ће се и колико девојчица о. г. о врбици оделом и обућом снабдети? — Закључено, да се двома даде целокупно одело и то да се одреди вучењем коцке у присуству двеју чланица задруге.

Примедба. Овај закључак под 9. бројем изведен је на тај начин, да су три мање сиромашне девојчице из овдашње срп. женске школе о трошку задруге обдарене целокупним оделом и обућом, четврта заодевена о врбици добровољним прилозима својих саученица, а на одело и обућу исте девојчице иницијативом родољубиве и милосрдне госп. Анке Карановићке приложише: Марија Рајићка, Катица Манојловићка, Анка Карановићка по 1 ф. и г. Емилка Радићка 50 н. Све пошт. прилагачице у име обдарених сир. ученица нека приме јавну благодарност.

Ш.

Сентомашкиња.

Добротворна задруга Српкиња Сентомашкиња у својој одборској седници, која је држана 21. марта о. г., прихватила је позив добротворне кикиндске задруге и од то доба се својеки ради на купљењу добровољних прилога на погореле кикинђане. Главни прилози су 100 фор. српска црквена општина, 25 фор. женска задруга и 10 фор. I. српска задруга за међусобно помагање и штедњу; остали новац дароваше родољубиви грађани сентомашки. До сад је скупљено преко 300 фор. и кроз који дан ће се упутити кикиндској задрузи Српкиња заједно са списком прилагача.

У истој одборској седници су пријављене и примљене са одушевљењем ове нове чланице са прилогом од 3 фор. гђа: Софија Манојловића; — са прилогом од 2 фор. гђе: Љубица Јанковића, Јулка Попова и Живана Пивничка; — са редовном уплатом за уписницу гђе. Јелена Попића, Марија Марцикића, Дафина Гргурова Милка Пивничка, Маца Миковића, Ана Продановића, Љуба Нићина, Милева Дебељачка, Савета Сакачева, Милица Јакшић, Савета Сивачка, Стана Човића, Исидора Настића, Евица Путник, Ленка Шијачића, Ката Проданова, Ана Манојлова,

Марија Гаванска-Татина, Персида Летића, Марија Плавничка, Савета Дињашка мл. Јулка Манојлова, Даринка Стојића, Софија Ђорђевића, Даница Каћанска, Даница Лесковац. Стана Манојлова, Драга Стричевића, Нанчика Манојлова, Милева Манојлова, Ката В. Каћанска, Персида Мудринска, Станика Каћанска, Љубица Каћанска, Љубица Гаванска, Ана Владисављевића, Софија Стефановића, Марија Мајинска.

Овдашњи грађанин г. Богдан Дунђерски приложио је 5 фор. да се награде двоје деце, којима ће се купити прибор за ручни рад. Изриче му се на његову дару топла благодарност.

Јавна признаница.

Српској добротворној женској задрузи в. кикиндској стигоше за погорелце ови прилози:

Српска добротворна женска задруга велико-кикиндска 500 фр., Српска занатлијска задруга в. кикиндска 50 фр., Општинско поглаварство Српске Црње 40 фр., благородни господин Артур пл. Дешан надсолгабиров 20 фр., по 5 фр. гђе Ирена Петровић, Нина Петровић; г. г. Ника Николић и Атанасија Белеслијин.

Српска женска задруга Сегединска . . . 50.—
Добротворна задруга Српкиња Вршчанска 250.55
Добротв. задруга Српкиња у Б.-Цркви . 30.—
Д. Радуловића учитељица у К.-Ст.-Ивану 2.—
Ника Јовановић . . . . . 20.—
Задруга Митровачких госпођа за потпомагање сиротиње . . . . . 50.—

Српска добротворна женска задруга у Вел.-Бечкереку . . . . . 450.—

Из Ирига. Скупиле гђе Јулка Петровићева и Л. Вујичићева. По 3 фор.: Васа Николајевић; по 2 фор.: Ђорђе Петровић, Јулка пл. Мађар, Анка Хадић, Урош Вујић, Неца Симоновић; по 1 ф.: Ђ. Пуља, Ката Васића, Драгиња Јаковљевић, Софија Коча, Марија Николајевић, Живко Клаваговић, Душан Николајевић, Антонија Марковић, Мара Барковић, Ђура Добричић, К. С., Коста Матић, Д. Марковић, Сава Стојшић; по 50 нов.: Ђока Поповић, Н. Н., П. Вујић, Андрија Секулић, Милан Лукић; по 40 нов.: Мориц Левенберг; по 20 нов.: Божа Томић, Н. Н. Укупно 30 ф. 30 н.

Из Новог Сада: скупило власништво и уредништво „Браника“ По 20 фор.: Колегија нов. гимназије; по 10 фов.: Коста Рајић; по 5 фр.: Администрација „Браника“, Миша Димитријевић, Др. Мих. Полит, Др. Илија Вучетић, Др. Мла-

ден Јојкић, Паја Гостовић, А. Хаџић, Гавра Плавшић, Ђорђе плем. Новић, Никола Петровић (Ст.-Пазова), Љуба Стефановић, Ђорђе Недељковић; по 4 ф.: Марко Милић; по 3 ф.: Данчика Манојловић, Душан Јовановић, Јован Борота (Ст.-Бечеј), Отилија Мудрић (Надлак); по 2 ф.: Ђорђе Новаков, Никола Јоксимовић, Др. Јован Велимировић, Ђорђе Кода, Др. Милан Давидовац, Тоша Николић, Живојин Милић (Вршац); по 1 ф.: Катарина Стефановић (Митровица), Милан Милановић (Брод), Тоша Костић (Крчедин). Свега 123 фор.

Из Беодре. Скупио г. Андрија Поповић нар. учитељ: По 2 ф. приложили су: Ненад Раушки и Милош Ковачевић; по 1 ф.: Андрија Поповић, Коста Рајковић мл, Лаза Димитријевић, Миша Фирићхаски, И. Шајнбергер, Миша Грујин, Ђока Ковачев, Лека Парабућски, Пера Арсенов и Др. Вертхајм; по 50 н.: Илија Гагић, Јозеф С. Касовиц, Вилхелм Шпорер, Шајнеринг Јанош, Лаза Попов, Никола Маћошов, Тима Раушки; Шандор Попов и Милош Раушки; по 60 н.: Влада Ковачев; по 40 н.: Аркадија Пушић, Новак Арсенов, Јова Раушки, Душан Варадинац и Јоца Торњански; по 30 н.: Милош Пушић, Наум Ковачев, Филип Шпорер и Рада Макрин; по 20 н.: Мида Ковачев, Прока Раушки, Флемек Миклош, Иса Арсенов, Паја Гагић, Стеван Богосав, Рада Парабућски, Младен Радонић, Јоца Јовановић, Гавра Јовановић и Ајхтлајн Антал; по 10 н.: Харитон Ковачев и Ђорђе Палчин; по 5 н.: Васа Раушки ученик IV. р. и Миливој Раушки уч. II. у. — Свега: 24 фор. 80 н.

Из Н. Сада: администрација „Заставе“ 218 фор.*)

Из Старог-Бечеја: Просветна задруга Српкиња 20 фор.

Из Суботице: Добротворна задруга Српкиња 20 ф., православна црквена општина 21 ф., добровољни прилози, које је скупила добротворна задруга Српкиња 31 ф.; свега 72 ф. По 5 фор. гђа Драгиња Арадека рођ. Лудајић, Маријета Манојловићка. По 4 фор. Катарина пл. Радићка мајорица, Ђорђе Карановић. По 2 ф. Марија Коларићка, Емилија Мучалова, Мица Д. Радићка. По 1 фор. Јула Добројевићка, Јела Недељковића, Јелисавета Гојковићка, Анка Карановићка, Марија Манојловићка, Милица Димитријевићка, Јелена Радишићка, Ленка Коњовићка, Милка Беквалац и Савета Манојловићка.

*) Имена прилагача штампана су у „Застави“.

Из Н. Сада: Добротворна задруга Српкиња Новосаткиња 226 ф. и то:

1. Српска Задруга за међусобно помагање и штедњу у Новоме Саду 100 ф.

2. Сама Добротворна Задруга Српкиња Новосаткиња у своје име 50 ф.

3. Прикупила начелница и провођа исте задруге 76 ф 50 н. и то од ове поштоване господе и госпођа: — По 10 ф. Анастасија Мајна. — По 5 ф.: Јулка Радовановића, Софија Јевтићка, Љубица Димовићка, Павао Балта поч. прота, Арк Варађанин, Александар Јорговић, Новосадска штедионица. — По 3 ф.: Новосадска угар. задруга за предујам и Стева Гавриловић. — По 2 ф.: Паулина Георгијевићка, Браћа М. Поповићи, Др. Љубомир Радивојевић, Доброслав Миљковић, Јелисавета удов. Натошевићка, Персида пл. Мандићка, Хермина Шиндлерка.

— По 1 ф.: Персида Маркуш, Марта Кондороши, Марија Бичанска, Јулка Политова, Данило Бига, Марија Бига, Урош Лугумерски, Ђура Георгијевић, Милан Станковић Савка Суботић из Земуна и Милица Грунд из Петроварадина.

— По 50 н.: Мита Каџић.

Осим новца даровали су у половном оделу гђа Савка Суботићка из Земуна и ученице новосадске срп. више девојач школе: Мара Јојкићева Дафина Пљачкови, Персида Живановићева, Марија Вунићева и Ана Петаковићева 1 капу, 5 чакшира, 4 ципела, 1 чизме, 8 сукњица, 10 реклица, 1 хаљиница, 3 капута, 3 мараме и 3 кецеље.

Свима овим дародавцима изјављује се овде јавна захвала од стране потписане задруге.

Добротворна Задруга Српкиња Новосаткиња.

Из Варјаша: Коста и Ленка Јоановић трговац 5 фор.

Из Панчева: срески доктор Тоша Станковић 3 фор.

Из Делиблата: српска цркв. општина 10 ф.

Из Шандора: прикупио учитељ Лаза Поповић: гђа Нанка Поповић 1 ф., школска деца 1 ф. 86 н., свега 2 ф. 86 н.

Из Митровице: гђа Јулија Георгијевић 5 ф.

Из В.-Бечкерека: В.-Бечкеречка добротворна задруга Српкиња (по други пут) 41 ф. 69 н.

Из Панчева: Скупила гђа Јелена Јовановић, чланица наше задруге а приложише: гђа Јелена Н. Јовановић 3 ф.; по 2 фор.: гђе: Мила М. Кранчевић и Н. Н. свега 7 фор.

Из Т.-Хиђоша: Скупио г. Љуб. Замуровић, приложише: Т.-Хиђошка српска цркв.-школска

општина 30 ф.; преч г. Макса Јакшић 5 ф.; гг. Лаза Замуровић 3 ф.; по 2 ф. 50 н.: Теја Корман и Давид Веселин; по 1 фор.: преч. г. Иван Тешић, Глиша Богдан, Љуб. Замуровић, свега 46 фор.

Из Беча: г. Јосиф Стојковић, капетан у миру 4 фор.

Из Д.-Тузле: скупио и по Змају-Јовану Јовановићу послао г. Риста Јовановић 106 фор.)*

Из Руме: скупила српска женска задруга у Руми. Приложише: Српска добротворна женска задруга 25 ф.; по 5 ф.: гђе: Драгиња Маринковић, Јелена Ј. Ђуричић, г. г. Светозар Николајевић, др Миша Поповић, Стеван Димитревић (Беочинац), Панта А. Ђуричић, сл. магистрат Рума; по 3 ф.; г. г. Васа Максимовић, Јован Кретић; по 2 ф.: гђа Марија Кривопа; г. г. др. Јован Шевић, Ђорђе Петровић, Сава Кретић, Никола Ђуришић, Павле Богдановић, Васа Кривопац, Милан Андрић; по 1 фор.: гђе Милева Михајловић, Софија Николајевић, Персида Јовановић, Катарина Весленовић, Н. Н., Елисавета Андријевић, Софија Костић, Марина Георгијевић, Драга и Марија Бајловић, Драга Богдановић, Меланија Дима: г. г. Сима Стајић, Васа Војновић, Митар Пазарски, Парох Ђуришић из Павловаца, Јефта Остојић, Сима Милутиновић, Васа Кретић, Вукелић, Сава Кривопац, Аврам Рогић (из Белине); по 60 н. Браћа Дудић; по 50 новч.: гђе Катарина Цвејић, Милица Книнибер, Анка Живковић, Анка Панајотовић, Катарина Сиглер, Љубица Стојадиновић, Марија Спајић, Милана Андријевић, Драга Младеновић, Софија Бајловић; г. г. Миша Димитријевић, Милан Живковић, Крета Вујић, Васа Михајловић, Милан Теодоровић, Гаја Макевић, Авакум Стајић, Алекс. Ковачевић, Драгутин Ристер, Глиша Стајић, Јован Петровић, Андрија Камбер; по 30 н.: гђа Ана Марић; г. г. Тома Јовановић, Павле Стојшић; по 20 новч.: гђе Даница Иванишевић, Марија Ђорђевић, Наталија Белић, Гаја Теомировић: по 10 новч.: Стева Кашикарић. Свега 116 фор. 40 н.

Из Ср.-Карловаца: Сремско-Карловачка задруга за међусобно помагање и штедњу 50 ф.

Из Новог Села: скупио преч. г. парох Јован Малушев, приложише по 5 ф.: г. г. Сава Јовановић, Јозеф Сигмунд, Сава Алексић; по 2 ф.: г. г. М. С. Јовановић, Ф. К. Сигмунд, Савета и Светозар Јовановић; по 1 ф.: пр. г. Јован Ма-

лушев, Миша Јовановић, György Gábor, др. (нечитко), Паво Јовановић; по 50 н.: Petko János, Герг (нечитко), обрлт., Ђ. Павловић; по 20 н.: Петар Стојић, Пера Арсеновић; по 10 новч.: Н. Н., свега 28 фор.

Из Сомбора: скупио г. Јован С. Бркић кудравичар и бербер; приложише по 1 фор.: г. г. Ника Г. Теодоровић, Стеван Лазић, Емил Деметровић, Стева Паланачки, Ђура Миливојевић, Гавра Бркић, Н. Б., С.; по 50 н.: гђе Милева Бркић, Персида Грујић, г. г. Н. Н., Стеван Николић, М. Антић, Стеван Маглић, Чедомиљ Милутиновић, Светозор Лукић, Васа Бороцки, Лаза Бикар, Стеван Теодоровић; по 40 новч.: г. г. Ђорђе Тарањски, Младен Вранић, Никола Стојшић, Ђока Бркић, Паја Стојшић; по 30 н.: г. г. Јевта Стојшић, Трива Грујић; по 20 н.: г. г. Коста Градинац, Васа Ђ. Бркић, Арка Симендић, Јоца Ђ. Бркић, Сима Коњевић, Ђока Капетановић, Ника Ковачић, Милан Јерковић, Стојан Галетин; по 10 н.: г. Јован Цвејић, свега 17 фор. Даље приложише: Н. Б. Е. 1 пар аљина, Н. Н. 6 ком. разне одеће, Коста Цветковић 1 пар аљина и сандук за паковање.

Из В.-Кикинде: Армин Ереш 50 новч

Из Ст.-Кањиже скупиле гђе Наталија и Ленка Ковачевић и Ирма Хоровиц. Приложише по 10 фор.: г. Мита Поповић; по 2 фор.: гђа Драга Нинчић, г. г. Ђока Поповић, Милан Лунговић, Криштоф Поповић; по 1 фор.: гђе Јулија Херц, Паулина Гринер, Јанка Вајсбергер, Жигм. Дајчевица, Е. Ф., В. Ајзенштерова, Ела Херц, Г. Шилерка, Ф. Гринерка, Л. Кермечева, Анча Карапанчић, Јулка Кисић; г. г. Лукач Дукај, Адолф Крал, Фрајнд, Фрања Дајч, др. Р. Ђ. Игнац Месарош, Макса Обаст, Ђ. Силађи, бележничка писарна Мик. Такача, др. Ал. Кираљ, Јосиф, Тот, Стеван Дукај, А. Гринер, А. Шандор Клајн, Шандор Розенберг, Ерн. Крал, Јаков Крал, Ђула Кун, Јов. Коскић, Ненад Карапанчић, Андр. Тот, Милош Богосављев, Ђука Богосављев, Паја Ковачевић; по 70 н.: Јулија Добо; по 60 н.: госпођа П. Зубрицкова, Сава Панић; по 50 н.: гђе Н. Н., Л. Крагова, М. Ењедова, Ирма Хоровиц, Јованка Бинефелд, Н. Н., К. Беднарчева, Јоз. Хофманка, М. Вајсбегерка, Н. Н.; г. г. Д. Ф., Самојко Хесер, Лауш Шебек, Адам Тукач, Бернат Шер, Лауш Нађ, Михајло Панић, Мор Фридл, Јован Радановић, М. Швиммер, Јован Хесер, С. Левингер, Антон Серелемхеђи, Марко Блаухорн, Мишка Шилер, Арон Касовиц; по 40 н.: гђе Лујза Сарњаши, Н.

*) Имена прилагача штампаће се у 10. бр. „Стар-малог.“

Н., г. г. Лука Богосављев, Жигмонд Вајс, Лаза Моток, Геза Купчај; 30 н.: Н. Н.; 25 н.: г. Милош Терзијћ; 20 н.: Ј. Пфајферка. Свега 72 фор. 25 новч.

Из Ст. Бечеја: Српска правосл. црквена општина 50 фор., Српска читаоница 20 фор.

Из Кумана: Скупио свештеник преч. г. Стев. А. Мирковић. Приложише: по 6 фор. Стева Секулић, бележник; по 5 фор. Криштоф Предраговић, економ; по 2 фор. Марија Стеве Секулића; по 1 фор. Петар Предраговић свештеник, Душан Мирковић учитељ, Аца Чонић општ. благајник, Макса Шил трговац, Јован Радишић тотор, Ана Стевана Мирковића, Ана Криштофа Предраговић, Наталија Крстоношићева учитељица и Јосеф Кон трговац; по 55 нов.: Ката Шнајдер; по 50 н.: Лаза Ковачев биров, Жива Зокић подбирив, Мор Рајнер поштар, Милан Стакић, Исидор Клајн и Светозар Мирчетић трговци, Рада Станчић и Панта Мишков тотори, Сара Максе Шила, Иван Кириловић и Шандор Кириловић ученици основ. школе; по 40 н.: Саламон Рајнер трговац; по 30 н.: Мита Мишковић ковач и Кузман Борјанов, трговац; по 20 н.: Ненад Оцић, крчмар. Свега 29 фор. 25 новч.

Из Суботице: гђа Саве Међанског 5 фор.

Укупно до сад 2820 ф. 10.

која је свота предата г. Пери пл. Видаку благајнику одбора за припомоћ погорелцима.

Потписана задруга изриче племенитим прилагачима своју топлу захвалност.

У В. Кикинди о ђурђеву дне 1888.

Др. Богдан Давидовић,
П. тајник.

Нина Петровић,
председница.

НОВЕ КЊИГЕ И ЛИСТОВИ.

Изашао је 37. број **Србински Записници** од о. г. пише у везаном слогу Србин Милош Грабовачки у Земуну.

Изашао је осми број „**Босанске Виле**“, са овим садржајем: Сlike: Манастир Милешево у Херцеговини. — Стара ђуприја на Неретви у Мостару. — Пјесме: Здравница, од Драг Ј. Илића. — Приповијетке: Васкрс, од Сретена Даничића. — Ценетска хурија, црта из босанског живота. Написао † Нико Х. П. Бесаровић. — Чинку, са словеначког превео Ст. Калуђер-

чић. — Поука: Манастир Милешево у Херцеговини, од Ђорђа Поповића. — Опис Гацка са старинама и обичајима народним. По народном причању описао Лука Грђић. — О споменицима: Из којег су доба и којег ли народа гробни споменици Црне Горе, Далмације, Босне и Херцеговине, што их наш народ зове стећцима, мраморима или машетима. Расправљао Фрањо Радић. — Српске нар. умотворине: Отклен инглеској краљици толике паре? нар. прича, забиљ. Алекса Р. Шантић. — Листак.

„Босанска вила“ излази у Сарајеву два пута мјесечно на два табака: и доноси у сваком броју по двије слике. Издавалалац и уредник је Никола Т. Кашиковић, Сарајлија. Цијена на годину 4 фор. за све српске крајеве; за стране земље 5 фор. Ђаци добивају лист у пола цијене.

Књиге за народ. Издаје „Матица Српска“, из задужбине Петра Коњевића, свеска 15. „*Искрице из свештог писма*“ (по Даничићу и Вукову преводу) за поуку народа саставио проф. Др. Ђорђе Дера. II. Нови Завет. Трошком срп. књижаре и штампарије Браће М. Поповића у Нов. Саду 1888. Цена 10 новч.

Летопис Матице Српске уређује А. Хаџић, књига 153. 1888. свеска прва. У Нов. Саду, срп. штампарија Др. Светозара Милетића 1888. Цена 70 нов.

Војнички живот. Сlike и прилике написао Едмондо де Амичис, с талијанског превео Дан. А. Живаљевић. Издање срп. књижаре и штампарије Браће М. Поповића у Н. Саду. Цена 50 н.

Новеле Адолфа Дигасињскога с пољског превео Рајко. Издање срп. књижаре и штампарије Браће М. Поповића у Нов. Саду 1888. — Цена 60 новч.

У земљи, где по лимун рађа. Новеле Павла Хајза превео Јован Грчић. I. 1 Везиља Тревижанка. — 2. Царица у Спинети. — 3. Анина. — 4. Беатриче. Издање штампарије Браће М. Поповића у Нов. Саду, 1888. Цена 60 нов.

„Народно благо“. Под овим насловом издаје штампарија Спиндлера и Лешнера у Сарајеву *кирилицом штампане* народне песме, које је скупио по Босни и Херцеговини и другим тамо крајевима и већ латиницом издао Мехмед бег Капетановић-Љубишак. Књига ће бити према критици поправљена, допуњена и умножена ново сабраним умотворима и биће готова до краја маја месеца о. г. по стар. кал. Цена је књизи 1 фор. и шаље се горњој штампарији. Препоручујемо ову књигу нашим читатељкама.

АЈ: 1. Ускрс, песма од Станка. — 2. Ускрс у Петрограду. — 3. Да не зареди наступна грозница. — 4. ... по немачком Јелена Ј. — 5. Листићи. — Из просвете. — За домаћице. — Зарад здравља. — Разно. — Умотворних задруга. — Новосаткиња. — Суботичкиња. — Сентомашкиња. — Јавна признаница. — Нове књиге и листови.

Листак: *Доброшворна Задруга Српкиња Новосаткиња.* — Издаје и уређује: **Аркадија Варађанин.**